

Дем'яненко Н. В.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри підприємництва і права

Полтавська державна аграрна академія

Костюк С. В.

студент, здобувач ступеня вищої освіти «Магістр»

Полтавська державна аграрна академія

**ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ ФОРМ СОЦІАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА
IMPLEMENTATION OF NEW SOCIAL RESPONSIBILITY FORMS IN
AGRICULTURAL ACTIVITY**

У статті розглянуто трансформацію соціальної відповідальності у стратегію діяльності сільськогосподарського підприємства. Застосування даного підходу в ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» Миргородського району Полтавської області передбачає проведення кількісної та якісної оцінки рівня розвитку соціальної відповідальності на підприємстві за соціальним, екологічним, трудовим, етичним, суспільним напрямками, результати оцінки можуть використовуватися при складанні рейтингів соціальної відповідальності підприємств на рівні галузі та регіону, розробки заходів, які сприятимуть підвищенню рівня соціальної відповідальності підприємства. Для здійснення даного виду робіт в підприємстві доцільно найняти на роботу кваліфікованого менеджера з соціальної відповідальності для згуртованості роботи колективу та підвищення соціальної відповідальності підприємства. Доцільним є заключення Угоди про соціальне партнерство з кожною територіально-адміністративною одиницею та будівництво дитячого майданчику.

Ключові слова: соціальна відповідальність, сільськогосподарське

підприємство, менеджер з соціальної відповідальності, тендер, координаційна рада, соціальне партнерство, соціально-орієнтовані витрати.

В статье рассмотрены трансформацию социальной ответственности в стратегию деятельности сельскохозяйственного предприятия. Применение данного подхода в ООО Агрофирма «Заря-Агро» Миргородского района Полтавской области предусматривает проведение количественной и качественной оценки уровня развития социальной ответственности на предприятии по социальным, экологическим, трудовым, нравственным, общественным направлениям, результаты оценки могут использоваться при составлении рейтингов социальной ответственности предприятий на уровне отрасли и региона, разработки мероприятий, способствующих повышению уровня социальной ответственности предприятия. Для осуществления данного вида работ на предприятии целесообразно нанять на работу квалифицированного менеджера по социальной ответственности для сплоченности работы коллектива и повышение социальной ответственности предприятия. Целесообразно заключение Соглашения о социальном партнерстве с каждой территориально-административной единицей и строительство детской площадки.

Ключевые слова: социальная ответственность, сельскохозяйственное предприятие, менеджер по социальной ответственности, тендер, координационный совет, социальное партнерство, социально-ориентированные расходы.

The article deals with the transformation of social responsibility into a strategy of agricultural enterprise activity. Application of this approach in LLC Zoria-Agro Agro Firm of Myrhorod district of Poltava region provides for quantitative and qualitative assessment of the level of development of social responsibility at the enterprise in social, environmental, labor, ethical, social directions, the results of the evaluation can be used in compiling the ratings of social responsibility of enterprises levels of industry and region, developing measures that will increase the level of

corporate social responsibility. In order to carry out this type of work in the enterprise, it is advisable to hire a qualified social responsibility manager for the cohesion of the team and to increase the social responsibility of the enterprise. It is advisable to conclude a Social Partnership Agreement with each territorial-administrative unit and to construct a playground. Playground project with Salonika, will be financed by the LLC Zorya-Agro LLC and the village community. In 2020, it is advisable to conclude a Social Partnership Agreement with each territorial-administrative unit on which the areas rented by the agricultural enterprise are located. It is advisable to introduce a local fee of 1 hectare for land use (at the level of 1% monetary valuation of land) and direct these funds to the development of rural communities. It would be advisable for rural communities and their local governments to have effective tools to influence business entities to protect the interests of community members and to form a mutually beneficial social partnership for rural development. In addition, it is advisable to develop the Social Investment Program of Zorya-Agro Agro Firm under the name «With People and for People», which will provide for the possibility of additional financial and logistical support of initiatives of territorial communities to address social needs. By completing and submitting application forms and projects, you can expect a committee decision to participate in the proposed project within a month.

Key words: social responsibility, agricultural enterprise, social responsibility manager, tender, coordination council, social partnership, socially oriented costs.

Постановка проблеми. Впровадження принципів соціальної відповідальності в бізнес-процеси виступає чинником подальшого розвитку підприємства та набуває першочергового значення при вирішенні ряду соціальних проблем. Однак, хоча й спостерігаються окремі приклади соціально відповідальної поведінки вітчизняних підприємств, впровадження принципів соціальної відповідальності не є загальноприйнятою практикою. Українські компанії переважно не використовують сучасні підходи у цій сфері. Водночас принципи та практичні підходи до соціальної

відповідальності підприємств, притаманні радянському суспільству, у новітній історії були відкинуті з ідеологічних та економічних причин. Виникла ситуація, коли навіть ті сільськогосподарські підприємства, що володіють фінансовими та організаційними ресурсами для вирішення соціальних проблем, не мають чітких орієнтирів розвитку соціальної відповідальності [6, с. 3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різнобічним аспектам забезпечення соціальної відповідальності підприємств присвячені фундаментальні праці таких вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, як О.В. Алексеева, Н.В. Балабанова, С.В. Братющенко, С.Ю. Гончарова, А.В. Дудкін, П. Друкер, Н.В. Зубаревич, А.В. Канунніков, А.М. Колот, Ф. Котлер, Н.О. Кричевський, О.О. Лазаренко, Т.К. Лейн та ін.

Постановка завдання. Запровадити методи впровадження новітніх форм соціальної відповідальності в діяльності сільськогосподарського підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформація соціальної відповідальності у стратегію діяльності ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» Миргородського району Полтавської області зумовила необхідність удосконалення організаційної структури підприємств. Практика соціальної діяльності дозволяє класифікувати соціально-орієнтовані витрати не лише за об'єктами відповідальності (зацікавленими сторонами), а і за напрямками, що враховують характер витрат та їх регулярність (табл. 1).

Отже, в цілому, застосування даного підходу в ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» передбачає проведення кількісної та якісної оцінки рівня розвитку соціальної відповідальності на підприємстві за соціальним, екологічним, трудовим, етичним, суспільним напрямками, результати оцінки можуть використовуватися при складанні рейтингів соціальної відповідальності підприємств на рівні галузі та регіону, розробки заходів, які сприятимуть підвищенню рівня соціальної відповідальності підприємства.

**Планова характеристика статей соціально орієнтованих витрат
ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро», 2020-2025 рр.**

Напрями соціально-орієнтованих витрат	Складові напрямів соціально орієнтованих витрат	Обов'язковість і системність витрат
Податки та збори в бюджетні фонди	Податки та збори у бюджети всіх рівнів	Законодавчо визначені витрати (обов'язкові)
Платежі в позабюджетні фонди	Платежі у фонд соціального страхування, пенсійний фонд та інші фонди	Законодавчо визначені витрати (обов'язкові)
Заробітна плата	Витрати на оплату праці працівників підприємства	Законодавчо визначені витрати (обов'язкові) та добровільні поточні витрати (необов'язкові та несистемні)
Розвиток персоналу	Витрати на навчання та розвиток персоналу	Добровільні поточні витрати (необов'язкові та несистемні)
Забезпечення соціальних гарантій	Витрати на забезпечення «соціального пакету», медичне обслуговування, транспорт та ін.	Законодавчо визначені витрати (обов'язкові) та добровільні поточні витрати (необов'язкові та несистемні)
Добровільні поточні соціальні витрати	Несистемні витрати, що включають фінансування спортивних, культурних, благодійних заходів	Добровільні поточні витрати (необов'язкові та несистемні)
Соціальні інвестиції	Витрати на розвиток об'єктів соціальної сфери, довгострокові соціальні програми	Витрати по довгостроковим програмам (необов'язкові і системні)
Екологічні витрати	Планові та передбачені законодавством витрати на утримання природоохоронних об'єктів	Законодавчо визначені витрати (обов'язкові)
Добровільні поточні екологічні витрати	Витрати на несистемні заходи екологічного спрямування	Добровільні поточні витрати (необов'язкові та несистемні)
Екологічні інвестиції	Будівництво об'єктів природоохоронного спрямування, довгострокові програми покращення екологічного становища регіону	Витрати по довгостроковим програмам (необов'язкові і системні)
Інформаційні витрати	Комплекс витрат, пов'язаних із інформуванням стейкхолдерів про соціальну відповідальність	Витрати по довгостроковим програмам (необов'язкові і системні)

Для здійснення даного виду робіт в підприємстві доцільно найняти на роботу кваліфікованого менеджера з соціальної відповідальності для

згуртованості роботи колективу та підвищення соціальної відповідальності підприємства. Для цього буде виділено з фонду оплати праці 62,4 тис. грн у 2020 р. на його заробітну плату.

У табл. 2 наведені планові витрати на створення посади менеджера з соціальної відповідальності (0,5 ставки).

Таблиця 2

Планові видатки на введення посади менеджера з соціальної відповідальності в ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро», 2020 р.

Стаття витрат	Сума, тис. грн	Питома вага, %
Витрати на заробітну плату (з податком на доходи фізичних осіб (18 %) та військовим збором (1,5 %)) (0,5 ставки)	62,4	85,1
Єдиний соціальний внесок (22 %)	8,4	11,5
Витрати на відрядження, %	2,5	3,4
Всього	73,3	100,0

Отже, в цілому витрати на створення посади менеджера з соціальної відповідності включатимуть витрати на заробітну плату – 62,4 тис. грн за рік та виплата єдиного соціального внеску на суму 8,4 тис. грн, а також витрати на відрядження в сумі 2,5 тис. грн за рік.

Менеджер з соціальної відповідальності – це працівник, відповідальний за розробку системи внутрішньо-корпоративних цінностей і втілення їх в повсякденну діяльність працівників. У його посадові обов'язки входить з'ясування уявлень керівництва і співробітників про цілі й завдання підприємства, його місця в діловому і суспільному житті, на основі чого розробляються можливі варіанти згуртування колективу для досягнення спільної мети. Передбачається, що таким чином досить серйозно підвищиться ефективність діяльності підприємства. Для досягнення цього результату розробляється стратегія корпоративних заходів, яка може включати в себе спеціальні поїздки, конференції, семінари, тренінги і т. п. [4, с. 151].

Менеджер з соціальної відповідальності повинен організувати і контроль виконання впровадження корпоративної культури в середовищі співробітників, по мірі необхідності коригувати цю діяльність, відстежувати

ефективність реалізації проекту, готувати аналітичні довідки та статистичні звіти по досягненню цілі, розробляти корпоративні заходи і т. д. Завдання менеджера з соціальної відповідальності полягатиме у регулярному здійсненні соціологічних досліджень, спрямованих на розробку та впровадження заходів щодо створення сприятливих соціально-психологічних умов для підвищення міри задоволеності матеріальних та духовних потреб працівників, а також зростання продуктивності праці та ефективності виробництва [2].

Спеціальність менеджера з соціальної відповідальності на ринку праці України нова. Державні навчальні заклади фахівців з цього профілю поки не готують. Як правило, до фахівців по корпоративній культурі пред'являються наступні вимоги: вища соціологічна або психологічна освіта, навички аналітичної роботи, здатність працювати як частина команди, так і автономно; розвинуті організаційні здібності, увага до дрібниць і деталей. Тому, доцільно залучити на посаду спеціаліста-психолога. Плюси посади: цікава робота, широке коло спілкування, досить високий посадовий статус. Мінуси: нерегламентований робочий день, робота з великими обсягами інформації.

Менеджер з соціальної відповідальності буде займатися реалізацією соціальних програм та благодійних проектів у складі планово-економічного відділу. До розробки проектів доцільно включити представників профільних відділів підприємства, що сприятиме залученню працівників до процесу управління соціальною відповідальністю на підприємстві.

У національній аграрній політиці на новий період декларується, що прогрес аграрного сектору економіки має зумовлювати адекватні позитивні зрушення у сільському розвитку, і насамперед – покращення якості (зайнятості, доходів, інфраструктури, екології тощо) життя сільського населення. Так, у Стратегії розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 року серед семи стратегічних цілей передбачено сприяння розвитку сільських населених пунктів і формування середнього класу на селі. В Угоді про асоціацію між Україною та ЄС виокремлено підрозділ «Сільське господарство і розвиток сільських територій», і це означає, що

Україна повинна імплементувати у національну політику і практику засади європейської аграрної політики. Але для проходження цим шляхом у державі необхідно сформувати політико-економічний контекст, у якому гармонізація аграрного і сільського розвитку стане пріоритетом [1, с. 128]. Тому ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» доцільно поліпшити соціальну сферу сільських територій. Важливе значення для покращення мотивації праці є розвиток соціальної сфери с. Солонці (табл. 3).

Таблиця 3

**Планові напрями покращення соціальної сфери у с. Солонці,
2020-2025 рр.**

Напрямок соціальної відповідальності	Шляхи покращення соціальної відповідальності	Виконавець	Період запровадження
Підтримка дітей	Будівництво дитячого майданчика	Спільне фінансування	2020
Ресурсозбереження	Долучення до проекту «Модернізація навчально-виховних закладів для дітей Миргородського району Полтавської області із застосуванням енергозберігаючих технологій»	Спільне фінансування	2021
Оновлення роботи будинку культури	Придбання нової апаратури	ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» та приватний інвестор	2022
Медичне обслуговування	Покращення медичного обслуговування	Сільська рада та райдержадміністрація	2023
Діяльність торгівельної мережі	Відкриття магазину	ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро»	2024
Транспортне сполучення	Асфальтування доріг	ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» спільно з сільською радою та райдержадміністрацією	2025

У механізмі трудової мотивації найяскравіше виявляються особисті потреби, оскільки вони безпосередньо пов'язані із життєдіяльністю індивіда. Тому забезпечення соціальних потреб трудового колективу ТОВ Агрофірма

«Зоря-Агро» дасть можливість мотивувати працівників залишатись працювали в с. Солонці, а не мігрувати в міста чи за кордон. Передбачається удосконалення пакету компенсацій та пільг для працівників ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» на виробництві. Співробітники повинні отримувати конкурентний рівень зарплатні, для них повинні бути створені комфортні умови роботи, надаватися безкоштовне харчування і навіть житло. Головним напрямом підвищення трудової мотивації є удосконалення форм і систем організації та оплати праці. Адже існуюча нині організація оплати праці працівникам аграрної сфери майже не відповідає ринковій економіці, тому її необхідно удосконалювати щоб вона відповідала сучасним умовам які склалися у сільському господарстві. Для заохочення в сільському господарстві застосовуються як моральні, так і матеріальні стимули.

ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» повинно ставить перед собою високі стандарти соціальної відповідальності, а саме – виробництво якісної та безпечної сільськогосподарської продукції, забезпечення належних умов роботи для своїх працівників, надання для них рівних можливостей, інвестування у навчання та розвиток персоналу. Це також дотримання етичних правил ведення бізнесу у прозорий та відкритий спосіб, запровадження ефективного корпоративного управління, своєчасна сплата податків.

Один з найважливіших аспектів соціальної відповідальності – діяльність, яку ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» спрямовує на покращення життя у територіальній громаді. Таку діяльність підприємства вважає високоперспективним інвестуванням, яке сприятиме розвитку духовного та матеріального благополуччя суспільства в цілому та підприємства зокрема.

Менеджер з соціальної відповідальності буде також займатись соціальною політикою підприємства, комплексно вивчатиме, аналізуватиме та у взаємодії з органами місцевого самоврядування та територіальними громадами фінансово сприятиме вирішенню найбільш актуальних питань у сфері освіти, медицини, духовності, благоустрою тощо [3, с. 9]. У 2020 р. доцільним є заключення Угоди про соціальне партнерство з кожною

територіально-адміністративною одиницею, на якій розміщені площі, які орендує сільськогосподарське підприємство. Доцільно ввести місцевий збір з 1 га за користування земельними ділянками (на рівні 1% грошової оцінки землі) і направлення цих коштів на розвиток сільських громад. Сільським громадам та їх органам місцевого самоврядування доцільно було б мати дійові інструменти впливу на господарюючих суб'єктів для захисту інтересів членів громад і формувати взаємовигідне соціальне партнерство для забезпечення сільського розвитку.

Окрім того, доцільно розробити в дію Програму соціальних інвестицій ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» під назвою «З людьми і для людей», яка передбачатиме можливість додаткової фінансової та матеріально-технічної підтримки ініціатив територіальних громад по вирішенню соціальних потреб. Заповнивши та подавши на розгляд аплікаційні форми заяви та проекти, в місячний термін можна очікувати рішення комісії щодо участі у запропонованому проекті.

Так, більшість працівників підприємства мають неповнолітніх дітей та скаржаться на відсутність дитячого майданчика в с. Солонці згідно проведеного анкетування. Так, на питання що саме працівники б хотіли зроби для села на даний момент? Відповіді поділились таким чином – 40 % хочуть збудувати дитячий майданчик, 5 % – провести ремонт доріг, 7 % – покращити екологію населеного пункту, 15 % – відремонтувати будинок культури, а 33 % – відновити роботу центру відпочинку для молоді.

Згідно проведеного аналізу можна зробити висновок серед усіх вікових категорій населення більша його частина незадоволені теперішнім станом населеного пункту, проте вони і неготові зробити свій вклад у його розвиток що показує відсутність у громади бажання згурпуватися для досягнення поставленої мети. Проте все може змінитися якщо хоч хтось з громади проявить лідерські якості та зможе із загального натовпу зробити цілеспрямовану, і впевнену в своїх діях громадську спільноту.

На даний період часу громадою було вирішено збудувати дитячий

майданчик. Метою проекту по будівництву дитячого майданчика буде забезпечення належного рівня відпочинку та фізичному (всесторонньому) розвитку дітей шляхом облаштування на території школи сучасного ігрового спортивного дитячого майданчика, що сприятиме: відпочинку дітей та занять спортом на свіжому повітрі, і, відповідно, виховання здорового покоління; проведенню заходів із благоустрою в районі облаштування дитячого майданчика; організації інформаційно-освітньої роботи з громадськістю, формування партнерських стосунків між владою та громадою міста.

В описі заходів проекту варто розкрити зміст кожного з нижченаведених питань:

I етап – здійснення організаційних та підготовчих заходів: створення координаційної ради зі впровадження проекту; визначення ділянки у відповідному місці дошкільного навчального закладу для встановлення дитячого майданчика; проведення громадських слухань, інформування населення щодо заходів проекту «Дитячий майданчик» та наслідків його реалізації для громади. Залучення до реалізації проекту установ, організацій, суб'єктів підприємницької діяльності, які бажають долучитися у питанні благоустрою території поблизу майданчика.

II етап – облаштування дитячого майданчика: проведення тендеру на закупівлю обладнання для майданчика та додаткових аксесуарів до них (лавки, пісочниці, гойдалки, тощо); залучення спеціалізованої організації для виконання інженерно-технічних робіт для монтажу майданчика, укладення угоди; придбання обладнання дитячого майданчика та аксесуарів до нього; виконання робіт з монтажу дитячого майданчика, наладка та апробація; проведення опитування батьків у мікрорайоні з метою виявлення їхнього відгуку на функціонування нової зони відпочинку для дітей.

Зазначимо джерела фінансування проекту в табл. 4. Отже, в цілому, проект по будівництву дитячого майданчика передбачатиме залучення коштів в сумі 966 тис. грн.

Саме уряду разом із об'єднанням роботодавців і професійними

співками слід розробити нормативно-правову базу соціальної відповідальності бізнесу. Державі слід запровадити пільги в оподаткуванні витрат добровільних соціальних ініціатив для утвердження практики корпоративних зобов'язань, оскільки існуюча податкова система в недостатній мірі стимулює діяльність бізнесу в цьому напрямку [4, с. 75].

Таблиця 4

Зведена таблиця планових джерел фінансування проекту по будівництву дитячого майданчика в с. Солонці, 2020 р.

Джерела фінансування	Сума, тис. грн	Питома вага, %
Внесок сільської ради	251,0	26,0
Внесок районної ради	320,0	33,1
Кошти громади	50,0	5,2
Приватні інвеститори (ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро»)	345,0	35,7
Всього	966,0	100,0

Іншими діями у сфері поширення концепції соціальної відповідальності бізнесу слід вважати створення спеціальних органів, відповідальних за поширення принципів корпоративного громадянства з метою розвитку загального розуміння і збільшення рівня поінформованості, контролю за дотриманням норм законодавства у сфері соціальної діяльності; організацію рейтингів і змагань з присвоєнням нагород за використання досвіду корпоративного громадянства, запровадження обов'язкової звітності корпорацій про соціальні, екологічні й економічні наслідки їх діяльності. Узгоджений проект дитячого майданчика наведено на рис. 1. Отже, проект дитячого майданчика с. Солонці, буде профінансований коштами ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» та громади села. У цілому за рахунок запропонованих заходів підприємство зможе покращити свій імідж.

Ініціатором розвитку і впровадження принципів соціальної відповідальності бізнесу на міжнародному рівні виступатимуть міжнародні об'єднання, організації, бізнес-асоціації та сам великий капітал. Норми міжнародного права є орієнтиром для побудови національної моделі

корпоративного громадянства та носять рекомендаційний і стимулюючий характер.

Рис. 1. Проект дитячого майданчика с. Солонці, що буде співфінансований ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро», 2020 р.

Для остаточного утвердження принципів відповідальної діяльності на рівні країни державі у особі уряду та владних структур разом з національними інститутами соціального партнерства слід розробити нормативно-правові акти та стимули для впровадження норм корпоративного громадянства у практичну господарську діяльність. Отже, впровадження новітніх форм соціальної відповідальності в діяльності ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» дасть можливість підвищити імідж підприємства в цілому.

Висновки з проведеного дослідження. Соціальна підтримка громади с. Солонці буде проводитись на основі стратегії соціальної підтримки: будівництво дитячого майданчика, придбання нової музичної апаратури для будинку культури, відкриття магазину та асфальтування доріг. Передбачається долучення ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» до проекту «Модернізація навчально-виховних закладів для дітей Миргородського району Полтавської області із застосуванням енергозберігаючих технологій».

Отже, реалізація соціальної відповідальності ТОВ Агрофірма «Зоря-Агро» в довгостроковому періоді приведе до поліпшення морального клімату на підприємстві та покращення ділової репутації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ворона О. В. Методичні підходи до оцінки рівня соціальної відповідальності. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 30. С. 127-133.

2. Войтенко О. А., Костенко А. Б., Бюрократецька Л. П. Аспекти управління соціальною відповідальністю в бюджетній сфері. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2010. № 20. С. 75-79. URL : <http://global-national.in.ua/issue-20-2010> (дата звернення: 20.08.2019).

3. Галан Н. І., Толочна Т. Ю. Соціально-відповідальна поведінка бізнесу в умовах глобалізації. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2016. № 10/2. С. 8-19.

4. Ганслі Т. М. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки : монографія. Київ : Крок, 1996. 238 с.

5. Клишова Е. В. Социальное поведение: функциональный анализ экономической рациональности. *Наукові праці Донецького національного технічного університету*. Серія: економічна. 2008. Випуск 34-1. С. 150-157.

6. Макаренко П. М. Соціальна відповідальність аграрних підприємств як чинник їх ефективності та конкурентоспроможності: сутність, складники, проблеми і тенденції здійснення. С. 3-8. URL : <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/11/1.pdf> (дата звернення: 20.08.2019).

REFERENCES:

1. Vorona O. V. (2010) *Methodychni pidkhody do otsinky rivnia sotsialnoi vidpovidalnosti* [Methodical approaches to assessing the level of social responsibility]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 30. pp. 127-133.

2. Voitenko O. A., Kostenko A. B., Biurokratetska L. P. (2010) Aspekty upravlinnia sotsialnoiu vidpovidalnistiu v biudzhethnii sferi [Aspects of management of social responsibility in the budget sphere]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky* (electronic journal), no. 20. Available at: <http://global-national.in.ua/issue-20-2010> (accessed 20 September 2019).

3. Halan N. I., Tolochna T. Yu. (2016) Sotsialno-vidpovidalna povedinka biznesu v umovakh hlobalizatsii [Socially responsible business behavior in the context of globalization] *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriiia Svitove hospodarstvo i mizhnarodni ekonomichni vidnosyn* (electronic journal), no. 10/2. pp. 8-19.

4. Hansli T. M. (1996) *Sotsialna polityka ta sotsialne zabezpechennia za rynkovoï ekonomiky* [Social policy and social security in a market economy]. Kyiv: Krok. (in Ukrainian).

5. Klyshova E. V. (2008) Sotsyalnoe povedenye: funktsyonalnyi analiz ekonomicheskoi ratsyonalnosti [Social behavior: a functional analysis of economic rationality] *Naukovi pratsi Donetskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Seriiia: ekonomichna*, vol. 34-1. pp. 150-157.

6. Makarenko P. M. Sotsialna vidpovidalnist ahrarnykh pidpriemstv yak chynnyk yikh efektyvnosti ta konkurentospromozhnosti: sutnist, skladnyky, problemy i tendentsii zdiisnennia. pp. 3-8 Available at: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/11/1.pdf> (accessed 20 September 2019).

Demyanenko Natalia

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Entrepreneurship and law,

Poltava State Agrarian Academy

Kostyuk Sergey

master student

Poltava State Agrarian Academy

IMPLEMENTATION OF NEW SOCIAL RESPONSIBILITY FORMS IN AGRICULTURAL ACTIVITY

The purpose of the article. Introduce methods of introducing the latest forms of social responsibility in the activities of an agricultural enterprise. The implementation of the principles of social responsibility in business processes is a factor in the further development of the enterprise and becomes of primary importance in solving a number of social problems. However, although there are some examples of socially responsible behavior of domestic enterprises, the implementation of the principles of social responsibility is not common practice. Ukrainian companies mostly do not use modern approaches in this area. At the same time, the principles and practical approaches to corporate social responsibility inherent in Soviet society have been rejected in recent history for ideological and economic reasons.

Methodology. The method of social survey of residents of the village Solonci was used to write the article. Application of social responsibility implies carrying out a quantitative and qualitative assessment of the level of development of social responsibility at the enterprise in social, environmental, labor, ethical, social directions, the results of the assessment can be used in compiling the ratings of social responsibility of enterprises at the level of the industry and the region, developing measures that will contribute to raising the level corporate social responsibility.

Results. Community social support p. The solonets will be conducted on the basis of a social support strategy: construction of a playground, purchase of new musical equipment for the cultural house, opening of a shop and paving of roads. Zorya-Agro Agro Firm LLC is expected to join the project «Modernization of educational institutions for children of Myrhorod district of Poltava region with the use of energy saving technologies». Thus, the realization of the social responsibility of Agro Firm «Zorya-Agro» LLC in the long term will lead to improvement of the moral climate in the enterprise and improvement of business reputation.

International associations, organizations, business associations and the capital

itself will initiate the development and implementation of the principles of corporate social responsibility at the international level. The rules of international law are the benchmarks for building a national model of corporate citizenship and are advisory and stimulating. In order to finally establish the principles of responsible activity at the national level, the state, represented by government and governmental structures, together with national social partnership institutions, should develop legal acts and incentives for implementing corporate citizenship norms in practical economic activity.

Practical implications. The introduction of the latest forms of social responsibility in the activities of LLC Agro Firm «Zorya-Agro» will increase the image of the enterprise as a whole.

Value/originality. One of the most important aspects of social responsibility is the activity that «Zorya-Agro» Agro Firm Ltd. is committed to improving in the territorial community. Such activity of the enterprise is considered as a highly prospective investment which will contribute to the development of spiritual and material well-being of the society as a whole and of the enterprise in particular.